

בש"פ 374/17 - שי אבו צדקה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 374/17

לפני: כבוד השופט י' דנציגר
העורר: שי אבו צדקה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי
בירושלים בעמ"ת 46674-12-16 מיום 27.12.2016
שניתנה מפי השופט ד' מינץ

בשם העורר: עו"ד גבריאל טרונישוילי; עו"ד מאיה ברקאי

החלטה

לפני בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ד' מינץ) שניתנה ביום 27.12.2016 בעמ"ת 46674-12-16, בגדרה קיבל בית המשפט את ערר המשיבה על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט ד' ג' ריכטר) שניתנה ביום 20.12.2016 בת"פ 46148-05-16, ובה הורה על שחרור העורר לחלופת מעצר במרכז "צעדים אחרת" (להלן: המרכז).

רקע

1. כנגד המבקש הוגש כתב אישום ביום 23.5.2016 לבית משפט השלום. על פי כתב האישום, ביום 18.5.2016 בשעה 22:32 או בסמוך לכך, ניסה המבקש להתפרץ ביחד עם אדם אחר לבית בירושלים, בכוונה לבצע גניבה או פשע. בעת הגיעם לבית, היו המבקש והאחר מצויידים ב"ג'ק", מוט "ג'ק" וכן גרביים. השניים טיפסו על גדר ונכנסו למרפסת הבית. או אז הגיע כוח משטרה למקום, והמבקש קפץ מהמרפסת ונתפס על ידי השוטרים. בגין מעשים אלה, הואשם המבקש בעבירת ניסיון התפרצות למקום מגורים, לפי סעיף 406(ב) + 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); בעבירה של החזקת כלי פריצה, לפי סעיף 409 לחוק.
2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה לעצור את המבקש עד תום ההליכים. ביום 23.5.2016 הורה בית משפט השלום על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים, ועררו של המבקש על החלטה זו נדחה על ידי בית המשפט המחוזי ביום 3.7.2016.
3. ביום 7.7.2016 הרשיע בית המשפט המחוזי את המבקש בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום, בהתאם להודאתו. ביום 25.8.2016 הוגש לבית המשפט תסקיר שירות מבחן, ובו נכתב, בין היתר, כי על אף רצונו של המבקש לשנות את אורחות חייו ולהשתלב במסגרת טיפולית, הוא מתקשה לשתף פעולה עם המסגרת הטיפולית אליה הופנה – "עמותת אפש"ר לטיפול בנפגעי אלכוהול והימורים". כך גם צוין כי המבקש מסר דיווח כוזב לפיו הוא ניגש לקבוצות A.G. אליהן הופנה, והפסיק את הטיפול עם סיום תקופת שליש מאסרו. גם בעת מעצרו, לאחר שהתבקש להשתלב בפעילות חינוך, טיפול ושיקום, סירב המבקש לכך. שירות המבחן התרשם כי המבקש אינו ער לחומרת ההתמכרות שלו ולקשייו להתמסר לטיפול מעמיק ויסודי בבעיותיו, ועל כן רמת הסיכון הנשקפת ממנו להישנות עבירה היא גבוהה. נוכח זאת, לא ניתנה המלצה לשחרור לחלופת מעצר או הליך טיפולי כלשהו. שירות המבחן הוסיף וציין כי ככל שיבטא המבקש נכונות לתהליך שיקום, ייתן שירות המבחן המלצה לבחינת אפשרויות שילובו בטיפול במסגרת שירות בתי הסוהר (להלן: שב"ס).
4. בדיון מיום 13.9.2016 עדכן בא-כוחו של המבקש, כי המבקש דווקא משתף פעולה עם פעילויות החינוך והטיפול שהוצעו לו, אולם לטענתו, עובד סוציאלי מטעם השב"ס מסר כי לא קיים טיפול מתאים עבור התמכרותו של המבקש להימורים במסגרת שב"ס. נוכח דברים אלה, הורה בית משפט השלום לשירות המבחן לערוך תסקיר משלים אשר יתייחס לטענות המבקש בדבר היעדר טיפול מתאים.
5. ביום 1.11.2016 הוגש תסקיר משלים מטעם שירות המבחן, בו חזר שירות המבחן על המסקנה לפיה המבקש נעדר כוחות לטיפול מעמיק וממושך שיביא לשינוי בדפוסי התנהגותו. שירות המבחן ציין, בהמשך להוראת בית משפט השלום מיום 13.9.2016, כי ניסה ליצור קשר עם העובד הסוציאלי, אולם ללא הצלחה. שירות המבחן הוסיף וציין כי ידוע לו על קיומה של תוכנית טיפולית ייעודית בתחום ההימורים בשב"ס, ועל כן, ובהמשך לאמור בתסקיר הקודם, ככל שירצה המבקש לעבור תהליך שיקומי במסגרת מעצרו, יבוא שירות המבחן בהמלצה לשב"ס בעניין אפשרויות טיפול שונות עבורו. בהמשך לכך, הגיש שב"ס ביום 24.11.2016 מזכר ממנו עולה כי לא קיים במסגרתו טיפול ספציפי להתמכרות להימורים. ביום 24.11.2016 הוגש תסקיר שירות מבחן נוסף, בו חזר שירות המבחן על עמדתו בתסקירים הקודמים, לפיה ככל שיביע המבקש נכונות להשתלב בטיפול, יש לסייע לו בכך במסגרת שב"ס.
6. במהלך חודש דצמבר 2016 הגיש המבקש שתי חוות דעת אשר נערכו על ידי אנשי מקצוע מהמרכז (להלן: עורכי חוות הדעת), במסגרתן הומלץ על שחרורו של המבקש לחלופה מעצר במרכז. לאחר שעורכי חוות הדעת נחקרו,

ולאחר ששמע את טענות הצדדים, קבע בית משפט השלום בהחלטתו מיום 20.12.2016, כי יש לשחרר את המבקש לחלופה המוצעת תחת תנאים מגבילים. בית המשפט נימק החלטתו בכך ש"שחרורו של הנאשם כעת לחלופה מגלם סיכון רב עבורו יותר מאשר לחברה, שכן יש לו הרבה יותר מה להפסיד משחרור לחלופה".

7. על החלטה זו הגישה המשיבה ערר לבית המשפט המחוזי. לעמדת המשיבה, בית משפט השלום ביכר חוות דעת פרטית וממומנת על פני המלצות עקביות של שירות המבחן בתסקיריו, אשר התייחסו לכל מהלך חייו של המבקש, לרבות עברו הפלילי ולאפשרויות טיפול עתידיות עבורו. כך גם נטען, כי אף שהמרכז פועל ברישיון משרד הבריאות, רישיון זה מאפשר לו לשמש כאישפוזית המעניקה גמילה פיסית בלבד למשך שישה שבועות, וכן כי הוא אינו מפוקח על ידי משרד הרווחה באשר לטיפול הרגשי. נוכח זאת, נטען כי המרכז אינו מתאים לטיפול הדרוש בעניינו של המבקש.

8. בהחלטתו מיום 27.12.2016, קיבל בית המשפט המחוזי את הערר, וקבע כי אין לשחרר את המבקש לחלופת המעצר המוצעת. בין נימוקיו, ציין בית המשפט כי המבקש לא השתתף בהליך טיפולי עובר לביצוע העבירות, ואף לא הביע נכונות לכך עד למעצרו במסגרת ההליך דנן. כמו כן, בית המשפט לא שוכנע כי חלופת המעצר המוצעת במרכז תאיין את מסוכנותו של המבקש. לעניין זה, ציין בית המשפט כי החרטה שהביע המבקש בפני עורכי חוות הדעת, נדחתה על ידי בית המשפט, ועל כן הדבר מטיל "צל כבד" על התרשמותם החיובית של עורכי חוות הדעת מהמבקש. כך גם אימץ בית המשפט את עמדתה של המשיבה באשר לאי התאמתו של המרכז לטיפול בסוג ההתמכרות של המבקש, אשר משמש כאמור כמרכז לגמילה פיסית בלבד, בעוד התמכרותו של המבקש להימורים מצריכה גם טיפול רגשי. מעבר לכך, צוין כי השהות במרכז היא שהות קצרה של מספר שבועות, כאשר לאחר מכן ישנו מעבר של המטופלים להוסטלים ולדירות בקהילה, וגם בשל כך, היא אינה מתאימה לטיפול סגור וארוך טווח הנדרש בעניינו של המבקש.

מכאן הבקשה שלפנינו.

תמצית הטענות בבקשה

9. המבקש טוען - באמצעות באי-כוחו, עו"ד גבריאל טרונישוילי ועו"ד מאיה ברקאי - כי בית משפט השלום הוא הערכאה המתאימה לבחינת ההליך הטיפולי בעניינו של המבקש, ולא בית המשפט המחוזי, נוכח היכרותו עם התיק, היחשפותו למידע הרב בנוגע למבקש, והתרשמותו הבלתי אמצעית מן הראיות ומעדויותיהם של כותבי חוות הדעת. בנוסף, המבקש טוען כי בית המשפט המחוזי לא התייחס למידע שנמסר לו, לפיו השהות במרכז יכולה להיות ארוכה יותר לפי צרכי הטיפול, וכן כי קיים במרכז טיפול עבור מכורים להימורים. עוד נטען, כי בית המשפט קיבל את טענותיה של המשיבה באשר לאי התאמת המרכז כחלופת מעצר מבלי להטיל בהן ספק, ואף מבלי לתת למבקש הזדמנות להגיב עליהן. המבקש טוען עוד, כי בית המשפט התעלם מכך שכותבת חוות הדעת עומתה עם העובדה שהבעת החרטה מצד המבקש לא התקבלה על ידי בית המשפט, ואולם היא השיבה כי מדובר בלקיחת אחריות מספקת לעניין הטיפול. כך גם שירות המבחן עצמו ציין בתסקיריו כי המבקש לקח אחריות על מעשיו. נוכח האמור, טוען המבקש כי יש לשחררו לחלופת המעצר במרכז, בהתאם להחלטת בית משפט השלום.

דיון והכרעה

10. לאחר עיון בבקשה, ובהחלטותיהן של הערכאות הקודמות, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

11. כידוע, רשות לערור ב"גלגול שלישי" על החלטות בענייני מעצרים תינתן רק באותם מקרים חריגים המעוררים שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או במקרים בהם מתקיימות נסיבות פרטניות חריגות המצדיקות זאת, כגון פגיעה לא מידתית בזכויות הנאשם או אי מתן משקל ראוי לשלום הציבור ולביטחון [ראו למשל: בש"פ 6695/16 סבהט נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (26.9.2016); בש"פ 6531/16 ציקנובסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (5.9.2016); בש"פ 5509/15 בדיר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (23.8.2015)]. מקרה זה אינו נמנה על מקרים חריגים אלה. עוד ראוי לציין, כי אין בעובדה שבית המשפט המחוזי הפך את החלטתו של בית משפט השלום כדי להצדיק, כשלעצמה, מתן רשות ערר ב"גלגול שלישי" [ראו למשל: בש"פ 5808/13 סנן נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (28.8.2013); בש"פ 107/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה י (12.1.2012)].

12. בבחינת למעלה מן הצורך, אעיר כי גם לגופו של עניין לא מצאתי כל פגם בהחלטתו של בית המשפט המחוזי שלא לשחרר את המבקש לחלופת מעצר. בית המשפט בחר לאמץ את מסקנותיו של שירות המבחן, לפיהן אין מקום להורות על שחרורו של המבקש לחלופת ענישה או שיקום. זאת, בין היתר, נוכח עברו הפלילי המכביד של המבקש, הכולל 11 הרשעות - גם מהשנים האחרונות - אשר בגינן ריצה, בין היתר, שבעה עונשי מאסר בפועל, וכן נוכח חוסר שיתוף הפעולה מצידו להשתלבות במסגרות טיפוליות שונות אשר הוצעו לו בעבר. החלטתו של בית המשפט המחוזי לבכר את עמדתו של שירות המבחן, על פני חוות הדעת הפרטית מטעם המרכז אשר המציא המבקש, הינה החלטה סבירה ומבוססת בנסיבות העניין. ניכר כי בפני בית המשפט הוצגו כל הנתונים הנדרשים לשם הכרעה בסוגית התאמתו של המרכז כמסגרת טיפולית עבור המבקש. בין היתר, הונחו בפניו חוות הדעת מטעם המרכז; עדויותיהם של עורכי חוות הדעת כפי שהוצגו בפרוטוקול הדיון בבית משפט השלום מיום 20.12.2016; וכן עמדת המשיבה בעניין. זאת ועוד, כבר נקבע בעבר כי "בית המשפט רשאי להעדיף את עמדתו המקצועית של שירות המבחן על פני עמדה מקצועית של גורם פרטי כזה או אחר" [בש"פ 7533/10 ויניוורטר נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (6.12.2010)]. ראו גם: בש"פ 7593/09 נאסר נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.9.2009). נוכח כל האמור, איני מוצא כל הצדקה להתערב בהחלטה זו.

13. סוף דבר, הבקשה נדחית איפוא.

ניתנה היום, כ' בטבת התשע"ז (18.1.2017).

שׁוֹפֵט